

ЧОРНЕ МОРЕ БЕЗ МІН...

Анотація

Подані матеріали тезисно висвітлюють дуже важливу проблему військового протистояння між Україною і російською федерацією — розмінування територій. В даному випадку йдеться про акваторію Чорного моря, яке станом на сьогодні є найзамінуванішим у світі.

Ключові слова: війна, розмінування територій, морські дрони, морська коаліція

Abstracts

The materials presented in this article highlight a very important problem of the military confrontation between Ukraine and the Russian Federation - the demining of territories. In this case, we are talking about the Black Sea, which is currently the most mined area in the world.

Keywords: war, demining, naval drones, maritime coalition

Вступ

Україна веде важливий бій за свою незалежність. Під час повномасштабної війни з росією Україна стала лідером за кількістю мін та небезпечних об'єктів, перевершивши Афганістан та Сирію. Майже третина території країни стала потенційно небезпечною, оскільки засіяна мільйонами мін та касетних бомб. Ця ситуація створює загрозу для життя мільйонів мирних жителів та шкодить сільському господарству, що впливає на економіку країни та світове постачання продовольства.

Основна частина

Згідно з оцінкою аналітичного центру в Словаччині, Україні знадобиться 757 років, щоб усунути загрозу нам вже замінованих територіях [1]. Не лише суходільні території, але й акваторія Чорного моря стали місцем забруднення мінами. Ще до початку повномасштабного вторгнення росії на територію України, існувала висока небезпека через присутність мін. Це явище обумовлено військовими діями, що відбулися під час Першої та Другої світових воєн, а також активністю радянського флоту. З початком війни росії проти України ситуація стала ще більш критичною. Як міни, так і мінні поля використовувалися не тільки росією, але й Україною, проте з різницею у цілях – українські сили використовували міни виключно в оборонних цілях. Перед нападом російської федерації у лютому 2022 року українські оборонні сили розташували мінні поля в українських територіальних водах для запобігання проведенню десантної операції. Протягом останніх півтора роки в акваторії західного узбережжя Чорного моря було виявлено близько 80 різних морських мін. Більшість з них знаходиться на морському дні.

Для виявлення вибухонебезпечних предметів застосовуються спеціальні дрони для обстеження морського дна та товщі води. До початку повномасштабного конфлікту Україна не мала доступу до такої техніки. Сьогодні такі технології надходять в Україну, що призводить до значного покращення ситуації, а також до розробки ефективних рішень у цьому напрямку [2]. Так, Головне управління розвідки міністерства оборони України 5 березня 2024 р. заявило про знищення російського патрульного корабля проєкту 22160 «Сергій Котов» у територіальних водах України, неподалік Керченської протоки. Внаслідок удару морськими дронами «Magura V5» російський корабель проєкту 22160 «Сергій Котов» зазнав пошкоджень корми, правого та лівого бортів. Місія відбулась у співпраці з Військово-Морськими Силами ЗСУ та за підтримки міністерства цифрової трансформації України, додали у розвідці. За їх твердженням, вартість потопленого корабля становить близько 65 мільйонів доларів [3].

Однак основне призначення цього пристрою полягає в проведенні гідрографічних досліджень з метою вивчення глибини та рельєфу морського дна. Протягом останніх 10 років у світі активно розвивається виробництво безпілотних катерів, які самостійно виявляють морські міни на дні моря та в воді, а потім ідентифікують та усувають їх. Такі дрони є значно більш економічно ефективними,

ніж класичні протимінні кораблі, і можуть діяти в ближній морській зоні без обмежень. Україна також планує використовувати дрони для виявлення та ідентифікації морських мін.

Країни-члени Північно-Атлантичного альянсу (НАТО) – Туреччина, Румунія і Болгарія – погодилися підписати тресторонню угоду про розмінування Чорного моря. Всі три країни погодилися протидіяти мінним загрозам у Чорному морі, які виникли через війну росії проти України. Військові цих держав погодилися здійснювати заходи з очищення водойми від вибухонебезпечних предметів. Підписання документа заплановане на 11 січня 2024 року. Відомо, що саме турецька влада взяла на себе керівництво такою тресторонньою ініціативою[4].

Проте основна проблема полягає у тому, що Україна не може ввести свої військові кораблі у акваторію Чорного моря для проведення розмінування. Туреччина, незважаючи на своє членство в НАТО, не дозволяє їх проходження через свої води. Це обумовлено Конвенцією міжнародного права відомою як Конвенція Монтре. Згідно з цією конвенцією, торгові судна всіх країн мають право на вільний прохід через протоки у мирний час і певний режим у воєнний час. Проте, щодо військових кораблів, режим проходу встановлюється відповідно до того, чи веде країна, до якої належить протока, війну. У випадку війни, в якій Туреччина не бере участь, протоки повинні бути закриті для військових суден будь-якої держави, що веде війну. Ця ситуація в певній мірі має позитивний аспект, оскільки росія не може використовувати Чорне море як маршрут для перекидання ракетноносіїв з Середземного моря [5].

Велика Британія та Норвегія планують утворення морської коаліції з метою забезпечення безпеки суден України в акваторії Чорного моря. Коаліцію буде очолювати Велика Британія. У рамках цієї ініціативи партнери передадуть Україні два мінні тральники Sandown, які належать до британського флоту. Головним призначенням британських тральників Sandown є пошук та знищення морських мін за допомогою дистанційно керованих пошукових апаратів. Влітку минулого року українські військові проходили навчання в Шотландії, де здійснювали підготовку до експлуатації тральників Sandown. Крім цього, Україна отримує від партнерів коаліції 20 транспортних засобів-амфібій Viking та 23 рейдові судна [6].

Висновки

Усунення російського військового флоту з акваторії Чорного моря представляє собою ключове досягнення Сил оборони, відзначене з моменту початку повномасштабного вторгнення. Цей крок сприяв відновленню продовольчих рейсів із поставкою зерна до країн Азії, Африки та Європи. Однак Чорне море залишається однією з найбільш замінованих акваторій у світі, через спеціально розміщені російською стороною морські міни з метою порушення морської безпеки. У січні 2024 року Туреччина, Румунія та Болгарія підписали угоду про спільну протидію морським мінам, які загрожують судноплавству в Чорному морі. Україна також хоче долучитись до цієї ініціативи. Сили оборони вже борються з мінами у Чорному морі, втім говорити про повноцінну операцію з розмінування можна лише буде після закінчення війни. Разом із тим, проблема розмінування Чорного моря імовірно далеко виходить за часові межі закінчення військового протистояння між Україною і росією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Щоб розмінувати території України потрібно понад 750 років – Time URL: https://24tv.ua/rozminuvannya-ukrayini-skilkichasu-potribno-shhob-ochistiti_n2425407 (дата звернення: 02.04.2024).

2. Кушнір М. Коршак Н. Зробити безпечним: як Україна буде розмінувати Чорне море. URL: <https://susplne.media/678256-zrobiti-bezpecnim-ak-ukraina-bude-rozminovuvati-corne-more/#:~:text=> (дата звернення: 02.04.2024).

3. Шепелева А. Українські дрони потопили корабель РФ «Сергій Котов».URL: <https://www.dw.com/uk/ukrainski-droni-potopili-korabel-uf-sergij-kotov/a-68440392> (дата звернення: 02.04.2024).

4. Три країни-союзники НАТО домовилися про розмінування Чорного моря: коли підпишуть угоду. URL: <https://war.obozrevatel.com/ukr/tri-kraini-soyuzniki-nato-domovilisya-prorozminuvannya-chornogo-morya-koli-pidpishut-ugodu.htm> (дата звернення: 02.04.2024).

5. Туреччина також не пропускає в Чорне море українські військові кораблі, – ВМС. URL: https://24tv.ua/turechchinane-proпустit-chorne-more-viyskovi-korabli-ukrayini_n2453982 (дата звернення: 02.04.2024).

6. Британія та Норвегія створили «морську коаліцію» і передадуть Україні перші кораблі. URL: <https://war.obozrevatel.com/ukr/britaniya-ta-norvegiya-stvorili-morsku-koalitsiyu-i-peredadutukraini-pershi-korabli-video.htm> (дата звернення: 02.04.2024).

Мельничук Марина Іванівна – студентка другого курсу кафедри комп’ютерних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: marinamelnicuk71@gmail.com
Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com

Melnychuk Maryna – a second-year student of the Department of Computer Science, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: marinamelnicuk71@gmail.com
Supervisor: **Kornienko Valerii** – Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: valkorney1958@gmail.com